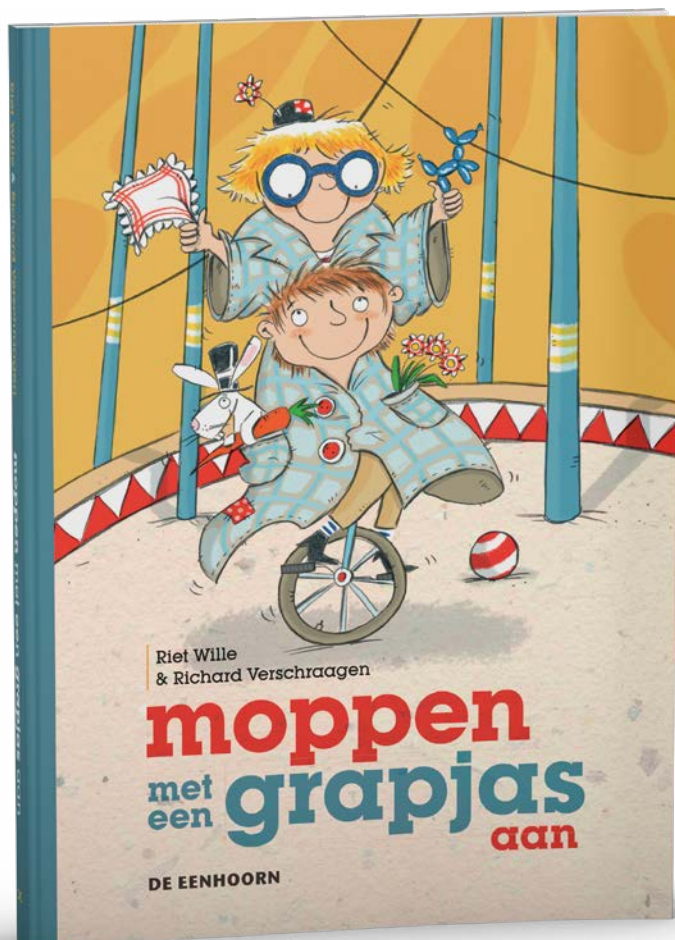

LESTIPS

— bij —

moppen met een grappjas aan

Over het boek:

Na de twee succesvolle moppenboeken 'Moppen op een bordje' en 'Een mop met een bij bij' slaagt Riet Wille er opnieuw in om moppen, raadsels en grappjes op AVI-niveau te vertalen voor prille lezers. Richard Verschraagen voegt in zijn kleurrijke illustraties extra grappjes toe.

Over deze lestips:

Met deze lestips gaan beginnende lezers actief aan de slag met de moppen uit 'Moppen met een grappjas aan'. Ze sorteren moppen in categorieën, spelen met taal, rijm en samenstellingen, oefening spelenderwijs spellingsregels aan de hand van de mopjes, herschrijven zelf een mop, beelden moppen uit, ...

Thema's: mop, raadsel, taal

Doelgroep: 1ste en 2de leerjaar / groep 3 en 4

Over de makers:

Riet Wille is opgegroeid in Lochristi en woont in Gent. Ze werkte als logopediste met kinderen die moeite hebben met lezen. Ze schrijft boeken voor eerste lezers en poëzie. Ze heeft een voorkeur voor teksten op een laag AVI-niveau, en steekt haar boeken vol raadsels, rijmpjes en taalspelletjes. Ze werkt ook mee aan 'Dichter', een tijdschrift van Plint met kindpoëzie. Ze schrijft regelmatig teksten voor verschillende educatieve uitgeverijen. Riet is al bekroond met de Boekenleeuw, een Boekenwelp en een Vlag en Wimpel. www.rietwille.be

Richard Verschraagen is geboren in Utrecht en woont nu in het Zeeuwse Kattendijke. Hij geeft les in het basis- en voortgezet onderwijs. Als leerkracht tekent hij veel op het bord. Een tekening zegt immers vaak meer dan een ellenlange uitleg. Richard wilde graag meer doen met zijn tekenpassie en hij besloot om Toegepaste grafiek te studeren aan de KASK in Antwerpen. In enkele jaren tijd verschenen een heel aantal prentenboeken, boeken voor eerste lezers en boeken voor kinderen vanaf 8 jaar. Enkele van zijn boeken zijn ook in het buitenland verschenen. 'Het geheim tussen de boeken' is bekroond met een White Raven.

Instap

Hang de verschillende categorieën moppen uit het boek aan het bord: Voor Sam en Noor – Uit en thuis – De grapjas van de klas – De bril ziet het verschil – Zoek het beroep – Op stap – Taal in woord en beeld – Hier staat een dier – Goed gek

Herkennen de kinderen het rijm in elk van deze titels? (beginrijm, middenrijm, eindrijm)

Deel dan mopjes uit het boek uit aan de kinderen. Kunnen de kinderen hun mopje bij de juiste categorie plaatsen? Bekijk het resultaat samen: is iedereen akkoord? Waarom wel of niet? Zijn er mopjes die in meerdere categorieën hadden gepast?

Dieren puzzelen

In dit boek komen heel wat dieren voor. Laat de kinderen individueel of per twee bijlage 1 invullen. Verdeel de klas daarna in kleine groepjes: kunnen ze alle mopjes over deze dieren in het boek terugvinden? Welk mopje vinden ze het leukst?

Vinden ze in andere moppenboeken nog andere dieren terug? Mogelijke boeken op een vergelijkbaar leesniveau:

- een mop met een bij bij, Riet Wille en Richard Verschraagen, De Eenhoorn.
- Moppen op een bordje, Riet Wille en Richard Verschraagen, De Eenhoorn.
- Wat een mop / Nog een mop / Ik weet een mop, Erik van Os en Elle van Lieshout, Zwijzen.

Eindtermen

Nederlands - Lezen

3.1 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.

3.5 De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschriften en jeugdcyclopedieën.

Nederlands - Taalbeschouwing

6.5 Met het oog op doeltreffende communicatie kunnen de leerlingen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties en op hun niveau bij de eindtermen Nederlands reflecteren op een aantal aspecten van het taalsysteem met betrekking tot:
- klanken, woorden, zinnen, teksten;
- spellingvormen;
- betekenissen.

Samenstellingen

Kijk samen naar de titel van het boek. Wie weet wat een grapjas is? Lees dan samen het mopje op p. 24. Wie vindt dit een grappig mopje en waarom? Wie niet? Is er iemand die het nog niet zo goed begrijpt?

Schrijf de woorden 'grapjas' en 'lolbroek' aan het bord. Weten de kinderen welk soort woorden dit zijn (bestaan uit twee delen/samenstelling)? Kennen de kinderen nog zulke woorden?

Schrijf dan de volgende woorden op: een **kletskous**, een **zeurpiet**, een **schijtlaars**, een **warhoofd**, een **wijsneus**, een **vechtjas**. Weten de kinderen wat dit betekent? Laat ze bijlage 2 invullen.

Eindtermen

Nederlands – Schrijven

4.8 De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:
- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
- plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;

Nederlands - Taalbeschouwing

6.7 De leerlingen kunnen bij alle eindtermen Nederlands de bijbehorende taalbeschouwelijke begrippen en termen uit de tweede kolom gebruiken, nl. samenstelling.

Woordspelletjes en raadsels

Riet Wille, de schrijver van dit boek, speelt graag met taal. Door te spelen met woorden maakt ze grappige mopjes en raadsels. Kies een drietal mopjes uit het boek en bespreek ze uitgebreider met de kinderen. Een uitgelezen kans om een specifiek doel van Taalbeschouwing te behandelen.

Bijvoorbeeld:

- Hetzelfde woord met twee betekenissen: het woord 'spoor' in de mop 'sporen', 'schuin' in de mop 'schuin', 'bank' in de mop 'sparen', 'lam' in de mop 'lam', 'hard' bij de mop 'ei'. Bij de raadsels bijvoorbeeld 'rammelen', 'maken'.

- Spelling van verkleinwoorden: aan de hand van het raadsel 'wat is het verschil tussen touwtje en koortje'.

- Naamwoorden vs werkwoorden: aan de hand van het raadsel 'wat is het verschil tussen een kat en een spin'.

- Voorwerp: het woord 'samen' bij de mop 'zwembad'.

Dompel de kinderen onder in nog meer taalspelletjes en raadsels met bijlage 3, 4 en 5. Met bijlage 3 tekenen de kinderen iets bij een extra tekstje. Daarna maken ze zelf woordmopjes, die ze de andere kinderen laten oplossen. Bijlage 4 geeft nog wat extra raadsels, en de opdracht aan de kinderen om er zelf eentje te maken. Bijlage 5 zijn extra woordmopjes, waarbij een bepaald lichaamsdeel een tweede, licht afwijkende betekenis heeft en daardoor voor een grappig effect zorgt.

Spellingsregels

Deze mopjes kunnen een leuke basis zijn om enkele spellingsregels speels te oefenen. Kies bijvoorbeeld enkele mopjes met woorden met ou/au of ei/ij, maak die woorden blanco en laat de kinderen ze zelf invullen. Gebruik hiervoor bijlage 6 of maak het zelf volgens niveau van je klas.

Uiteraard kan je dit ook met andere spellingscategorieën doen, bijvoorbeeld tweeteckenlinkers als oe en ui, woorden met ng en nk, leestekens, persoonsvormen, ...

Eindtermen

Nederlands - Lezen

- 3.1 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.*
- 3.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschritten en jeugdencyclopedieën.*
- 4.8 *De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:*
- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
- plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;

Nederlands – Taalbeschouwing

- 6.5 *Met het oog op doeltreffende communicatie kunnen de leerlingen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties en op hun niveau bij de eindtermen Nederlands reflecteren op een aantal aspecten van het taalsysteem met betrekking tot:*
- klanken, woorden, zinnen, teksten;
- spellingvormen;
- betekenissen.

Eindtermen

Nederlands - Lezen

- 3.1 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beschrijven) de informatie achterhalen in: voor hen bestemde instructies voor handelingen van gevarieerde aard.*
- 3.5 *De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren) de informatie ordenen die voorkomt in: voor hen bestemde verhalen, kinderromans, dialogen, gedichten, kindertijdschritten en jeugdencyclopedieën.*
- 4.8 *De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:*
- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
- plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;

Nederlands – Taalbeschouwing

- 6.5 *Met het oog op doeltreffende communicatie kunnen de leerlingen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties en op hun niveau bij de eindtermen Nederlands reflecteren op een aantal aspecten van het taalsysteem met betrekking tot:*
- klanken, woorden, zinnen, teksten;
- spellingvormen;
- betekenissen.

Mop herschrijven

Laat de kinderen een mop uit het boek kiezen. Ze mogen die overschrijven, maar:

- met andere personages of
- op een andere plek.

Bundel de herschreven mopjes en leg ze in de leeshoek, naast het boek. De kinderen kunnen nu de mopjes van hun klasgenoten lezen, en op zoek gaan naar het oorspronkelijke mopje in het boek.

Soorten lachjes

Hang de prenten van bijlage 7 aan het bord. Kunnen de kinderen alle emoties benoemen die ze hier zien? Welke prenten passen bij een moppenboek? Hang die lachende prenten samen en bekijk ze extra aandachtig. Stel volgende vragen:

- Hoe zie je dat iemand lacht?
- Kunnen jullie de prenten hier nabootsen? Stimuleer de kinderen hierbij om hun stem, mimiek én houding te gebruiken.
- Zagen jullie op de prenten verschillende soorten lachjes? Kennen jullie daarnaast nog andere soorten lachjes?
- Hoe kan je soorten lachjes beschrijven? Dat kan met woorden zoals hard, zacht, ... maar ook met werkwoorden. Bied een lijst van synoniemen voor 'lachen' aan en bespreek met de kinderen de betekenis van elk woord: lachen, gniffelen, brullen, giechelen, gieren, bulken, glimlachen, grinniken, proesten, schateren, schaterlachen. Kunnen de kinderen dit ook proberen uitbeelden? Welke tekeningen van de bijlage passen bij die verschillende woorden?

Uitbeelden

Verdeel de klas in groepjes en laat elk groepje twee mopjes kiezen en voorlezen. Deel daarna de mopjes blind uit, zodat elk groepje er eentje heeft. Dat mogen ze uitbeelden, eventueel met attributen, maar zonder woorden. Kunnen de andere groepjes de mop navertellen?

Eindtermen

Nederlands - Lezen

- 4.8 De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes:
- luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid;
 - plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven;

Nederlands – Taalbeschouwing

- 6.5 Met het oog op doeltreffende communicatie kunnen de leerlingen in voor hen relevante en concrete taalgebruikssituaties en op hun niveau bij de eindtermen Nederlands reflecteren op een aantal aspecten van het taalsysteem met betrekking tot:
- klanken, woorden, zinnen, teksten;
 - spellingvormen;
 - betekenissen.

Eindtermen

Muzische vorming – Beeld

- 1.2 De leerlingen kunnen door betasten en voelen (tactiel), door kijken en zien (visueel) impressies opdoen, verwerken en erover praten.

Muzische vorming – Drama

- 3.2 De leerlingen kunnen spelvormen waarnemen en inzien dat de juiste verhouding tussen woord en beweging de expressie kan vergroten.
- 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën ... uiten in spel.

Nederlands – Taalbeschouwing

- 6.7 De leerlingen kunnen bij alle eindtermen Nederlands de bijbehorende taalbeschouwelijke begrippen en termen uit de tweede kolom gebruiken, nl. synoniemen.

Eindtermen

Muzische vorming – Drama

- 3.2 De leerlingen kunnen spelvormen waarnemen en inzien dat de juiste verhouding tussen woord en beweging de expressie kan vergroten.
- 3.5 De leerlingen kunnen ervaringen, gevoelens, ideeën, fantasieën ... uiten in spel.
- 3.7 De leerlingen kunnen genieten van, praten over en kritisch staan tegenover het eigen spel en dat van anderen, de keuze van spelvormen, onderwerpen, de beleving.

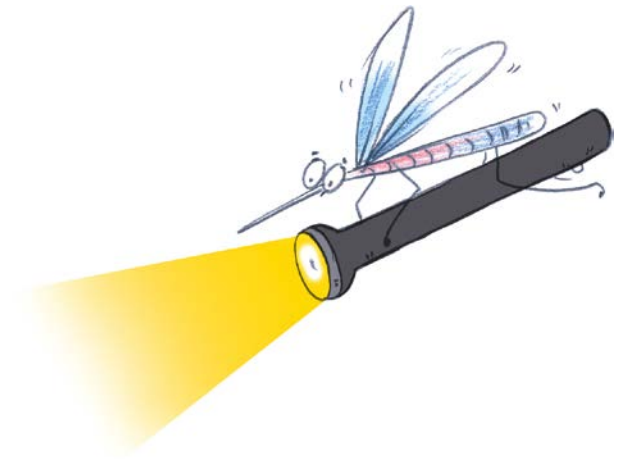
Muzische vorming – Beweging

- 4.2 De leerlingen kunnen een eenvoudig bewegingsverhaal opbouwen met als vertrekpunt iets wat gehoord, gezien, gelezen, gevoeld of meegemaakt wordt.

Bijlage 1

zoek het dier in dit boek

in dit boek komen heel wat dieren voor.
hier staan ze op een rijtje
en hier en daar staat al een letter.
vul jij verder in?

m . g

v . s

g l m

w . . m

s c h d

r . . s

. o e

v . . . g

p . . w

v n

. . . a a .

. o . .

. o e .

p . . r .

m . . s

. . m

. . . r

mug — vis — glimworm — worm — schildpad — rups — koe — vlieg — pauw
— varken — schaap — hond — poes — paard — muis — lam — mier

Bijlage 2

een grap met een potlood

een grapjas en een lolbroek ken je al.

weet je ook wat een **kletskous**, een **zeurpiet**, een **schijtlaars**, een **warhoofd**, een **wijsneus** en een **vechtjas** is?

vraag het aan iemand of kijk of internet.

en teken er een plaatje bij!

kletskous

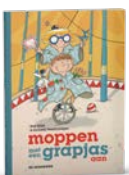
zeurpiet

schijtlaars

warhoofd

wijsneus

vechtjas

Bijlage 3

een woord in een woord

lees dit tekstje.
teken jij boer Stan en zijn dieren?

boer Stan

ken jij boer Stan?
dat is een vreemde man.
hij heeft al een wei en een stal,
maar nee,
geen vee.

hij heeft wel een put
en als hij daarin gilt,
dan komt het beest dat hij wil.
als hij roept 'bos',
dan komt er een os.
als hij roept 'vlam',
dan komt er een lam.
als hij roept 'weent',
dan komt er een eend.
als hij roept 'spart',
dan komt er een paard.
als hij roept 'schijt',
dan komt er een geit.

en zo werd boer Stan rijk.

(uit: ik word een boterbloem, De Eenhoorn, 2015)

maak daarna met een groep een leuk spel
voor een andere groep:
verstop een dier in een groter woord,
en laat de andere groep naar dit dier zoeken.
probeer maar: in koets zit een koe, in knaap zit een aap ...

Bijlage 4a

raad je mee?

een raadsel is leuk om op te lossen
en om zelf te maken.
deze raadsels komen uit 'Een toren dozen' (De Eenhoorn, 2019).
en ze hebben wielen!

taa tuu taa tuu, wacht eens even.
die auto moet je voorrang geven.
hij is groot en rood
en spuit alle vlammen dood.

heeft hij geen bel?
dan gil je zelf wel!
staat zijn band plat?
een pomp verhelpt dat!
waarom die rem?
daarmee tem je hem!

met de klas op stap?
of een uitje naar de stad?
op
maar
stap
kom erbij.
plaats zat:
voor, achter en naast mij.

het is een huis op wielen.
eens per jaar hobbelt het
achter zijn autovriendje aan
om samen op vakantie te gaan,
de Franse zon tegemoet.
bonjour! toet! toet! toet!

zijn dak zoeft omlaag:
kleren flapperen,
haren wapperen.
dat doet de wind,
graag.
en als het regent?
dak weer omhoog:
droog!

hij kan niet zo hard rijden,
maar heeft een lange arm
en een hand om te grijpen.
omdat hij wel duizend kilo kan tillen,
heeft hij wielen die voet aan de grond willen.

daarmee rijdt de boer op zijn land:
om te maaien
en te zaaien
en het ploegen van het zand.

laag bij de grond,
racen ze in het rond.
ze maken er een sport van
om zo snel te rijden als kan.
en hun ronkende motoren
zijn tot ver buiten de racebaan te horen.

Oplissing (van boven naar onder)
kolom 1: brandweerwagen — fiets — bus of tram — caravan
kolom 2: sportwagen — kraanwagen — tractor — race auto

Bijlage 4b

Maak jij zelf ook een raadsel?

Bijlage 5

wat een grap!

welk woord past?
zoek maar uit:

tanden

ogen

benen

haar

rug

neus

tenen

voet

bril

buik

oor

- de staart van een pauw heeft
daarmee kan hij de dieren achter zich zien.

- een melkkan heeft een
zo kan ze horen hoeveel melk jij uitgiet.

- een kam heeft
zo kan hij beter de knoop uit jouw haar bijten.

- een driehoek heeft 3
om weg te lopen van jouw blad.

- een borstel heeft
en droomt van mooie speldjes.

- een boek heeft een
waar woorden graag tegen aan leunen.

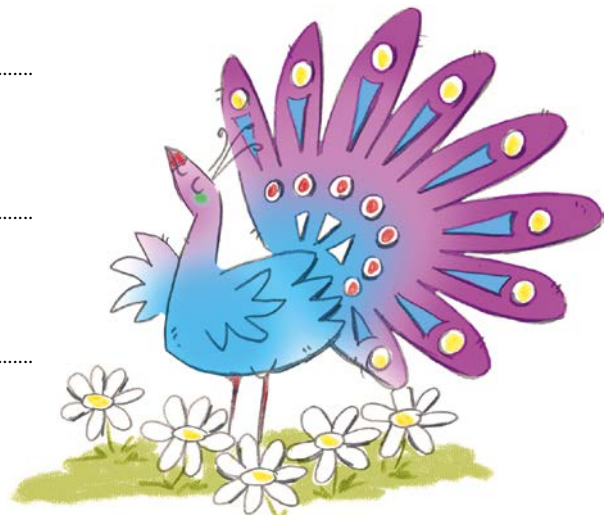
- een schoen heeft een
daarmee ruikt hij waar er poep ligt op straat.

- een vaas heeft een
en die zit soms vol water en stelen.

- een berg heeft een
maar kan er niet mee stappen.

- knoflook heeft
maar moet de nagels nooit knippen.

- en een wc draagt een
wat zou hij daarmee zien?

Bijlage 6

baan

de pap van Noor is schilder.
zijn baan is pas nieuw.
'en?' vraagt mam.
'valt het mee?'
'de _____ is leuk,' vindt papa.
'maar de tijd daar tussen.
pfff ...'

schuin

Noor bluft.
'ik ken een heel schuine mop.
maar ik zeg hem niet.'
'fl _____,' meent Sam
'en waarom niet?'
'wel, grapjas van de klas,'
lacht Noor,
'dan valt hij om.'

zoo

Nel en Noor zijn in de zoo.
Nel ziet een _____.
'pap! kijk daar!' wijst Nel.
'een kip in bloei!'

werk

pap fietst naar zijn werk.
hij vertrok te laat van huis.
dus hij fietst snel door.
er is een rood stoplicht.
daar rijdt hij door.
een agent _____ hem aan.
'man,' mort de agent.
'zag je dat rood licht niet?'
'dat licht wel,' zegt pap.
'maar u niet!'

- wat is het verschil

tussen een _____ en een koortje?
- een _____ kan niet zingen.
een koortje wel!

taal

in het park lopen 2 honden:
een poedel en een Duitse Scheper.
'woef , woef,' blaft de poedel.
' _____,' doet de Duitse Scheper.
'wat _____?' vraagt de poedel.
'ik leer een vreemde taal,'
zegt de Scheper.

Bijlage 7a

Bijlage 7b

